

Pıspısa Xanım və Siçan Solub Bəy

© Azərbaycan Nağılları. 5 cilddə, 5-ci cild.
Azərbaycan SSR EA Nəşriyyatı, Bakı - 1964

Biri var idi, biri yox idi, bir Pıspısa xanım donuzan qurdu düz xatun var idi. Bir gün Pıspısa ərə getmək fikrinə düşdü. Geyindi, keçindi, bəzəndi, düzəndi, evinin qabağında olan bir tərəyə bərkdən dedi:

Ərə gedirəm, ərə gedirəm,
Ər olmasa gora gedirəm.

Bir odunçu yol ilə keçirdi, onun səsinə eşidib dedi:
—Pıspısa xanım, düz xatun, mənə gələrsənmi?

Pıspısa xanım dedi:
—Məni döymək istəyəndə, nəynən döyərsən?

Odunçu dedi:
—Baltaynan.
Pıspısa xanım dedi:
—Yeri, yeri, mən sənin tayın deyiləm.

Odunçu çıxıb getdi. Pıspısa yenə oxumağa başladı:
Ərə gedirəm, ərə gedirəm,
Ər olmasa gora gedirəm.

Bir kürəkçi onun səsinə eşidib dedi:
—Pıspısa xanım, nəstə xanım, mənə gələrsənmi?

Pıspısa xanım dedi:
—Məni döymək istəyəndə, nəynən döyərsən?

Kürəkçi dedi:
—Kürəknən.
Pıspısa xanım dedi:
—Yeri, yeri, mən sənin tayın deyiləm.

Kürəkçi getdi. Pıspısa xanım yenə başladı:
Ərə gedirəm, ərə gedirəm,

Ər olmasa gora gedirəm.

Siçan solub bəy oradan keçirdi. Baxıb nə gördü? Pıspısa xanım bəzənib, geyinib, keçinib elə hey deyir:

Ərə gedirəm, ərə gedirəm,
Ər olmasa gora gedirəm.

Siçan solub bəy ona dedi:

—Salam-əleyküm, Donuzan qurdu. Düz xatun Pıspısa xanım, nəstə xanım, sevgilim, canım, ruhi-rəvanım, canı cananım, tabi-tavanım, kefin, halın? Həmişə beləcə kefdə, gəzməkdə, seyr-səfada...

Donuzan qurdu, düz xatun Siçan solub bəyə yaxşı-yaxşı baxıb gördü Siçan solub bəy, nə Siçan solub bəy?.. Geyinib bəzənib, şir kimi quyruğun atıb kürəyinə, qulaqların dik tutub. Rüstəm-Zal kimi bıqların burub, elə bilirsən dünya bunundu. Döşü ağ, gözləri qara, baxan deyir, bir də baxım! Pıspısa xanım dedi:

—Ay əleyküməsalam, dişləri mixək, qılçları dirək, hamıdan göyçək, kefin kökdümü, damağın çağdımı? Canınbaşın sağdımı?

Siçan solub bəy dedi:

—Sağ ol, Pıspısa xanım, əziz canım, de görüm, mənə gələrsənmi?

—Məni döymək istəyəndə, nəynən döyərsən?

Siçan solub bəy dedi:

—Əziz canım, səni döymərəm, döysəm də quyruğumu batıraram xanımların sürmədanına, gözlərinə sürmə çəkərəm.

Pıspısa xanım dedi:

—Sənə gedərəm, canımı qurban edərəm.

Hər ikisi razı oldu. Toya sazəndə kəpənəyi, xanəndə cırcıramanı çağırdılar, yeddi gün, yeddi gecə toy oldu, dırınqhadırınq. Pıspısa xanımı Siçan solub bəyin evinə gətirdilər. Çox məhəbbətli oldular, yeyib, içib, kef elədilər.

Günlərin bir günü Siçan solub bəy Pıspısa xanıma dedi:

—Mənim ruhi-rəvanım, Pıspısa xanım, sən otur evdə mən gedim şah evinə, sənə noğul, nabat, şirin, hər cürə xuşkəbər gətirim. Qoy yanına, könlün istədikcə at ağzına xımırtdat.

—Get, amma tez gəl. Sənin ayrılığına dözə bilmərəm.

Siçan solub bəy dedi:

—Tez gələrəm, əzizim.

Siçan solub bəy Pıspısa xanmla öpüşdü, görüşdü, yola düşüb, şah evinə getdi. Pıspısa xanım evdə oturub onun yolunu gözləməyə başladı. Gözlədi, axırda lap darıxdı, öz - özünə dedi: “Siçan solub bəy gəlincə, durum onun paltarını aparım, dəvə izi dərin göldə yuyum, sərim, qurudum, gələndə geysin əyninə, üstü-başı tər-təmiz olsun”. Siçan solub bəyin paltarlarını götürdü, apardı yumağa. Yuyanda ayağı sürüşüb düşdü dəvə izi dərin

gölə. Çox çapaladı, nə qədər əlləşdi, sudan çıxma bilmədi. Dəvə izi dərin göldə az qaldı boğulsun. Bir də gördü yol ilə bir neçə atlı gedir. Görək atlılara nə dedi:

Tappır, tuppur atlılar,
Qolları bazbəndlilər,
Şah evinə gedərsiz.
Siçan bəyə deyərsiz:
Pıspısa püstə xanım,
Dabanı xəstə xanım,
Düşüb dəvə gölünə
Boğulur xəstə xanım.

Atlılar o yana baxdılar, bu yana baxdılar heç kəs görmədilər. İstədilər getsinlər. Pıspısa xanım yenə başladı həmin sözləri oxumağa. Atlılar ora-bura baxıb gördülər ki, onlardan sifariş edən Pıspısa xanımdı, düşüb dəvə izi dərin gölə boğulur. Bunları görəndə Pıspısa xanım bir də dedi:

Saçı uzun saray xanım,
Donu uzun daray xanım.

Donuzan qurdu düz xatun paltar yuduğu yerdə sürüşüb düşüb dəvə izi dərin gölə, boğulub ölür, durmasın özünü tez yetirsin.

Atlılar düz şah evinə getdilər. Pıspısa xanımın dediklərini orada danışdılar. Siçan solub bəy şirni qoyulan qabın işində idi. Pıspısa xanım üçün xonça bağlayırdı. Atlılardan bu xəbəri eşidən kimi, sandıqdan çıxdı, yola düşüb özünü Pıspısa xanımda çatdırdı. Gördü Pıspısa xanım dəvə izi dərin göldə batır, çıxır; az qalıb ki boğulsun, lap əldən düşübdü. Siçan solub bəy əlini uzadıb dedi:

—Əlini mənə çəkərəcəm.

Pıspısa xanım dedi:

—Yeri, yeri, mənciyəz səndən küsərəcəm.

Siçan solub bəy yenə dedi:

—Əlini mənə çəkərəcəm.

Pıspısa xanım dedi:

—Yeri, yeri, mənciyəz səndən küsərəcəm.

Siçan solub bəy üçüncü dəfə dedi:

—Əlini mənə çəkərəcəm.

Pıspısa xanım dedi:

—Yeri, yeri, mənciyəz səndən küsərəcəm.

Siçan solub bəyin acığı tutdu, bir ovuc palçıq götürüb çırpdı donuzan qurdunun başına, dedi:

—Küsərəcəksən, küsərəcəm.

—Üstüvə palçıq eşərəcəm.

Donuzan qurdu, düz xatının oradaca canı çıxdı. Siçan solub bəy də çıxıb evinə getdi.

Veb direktor: Betti Bleyer
Mətni yığdı: Nərgiz Abadi
Veb üçün hazırladı: Ülviyyə Məmmədova
AZERİ.org qoyuldu: oktyabr, 2003-cü il